

Pracovné listy

METODICKÝ LIST K INSCENÁCII
KUPEC BENÁTSKY/MAUSER

DPOH

OTVORENÉ DIVADLO
PRE PEDAGOGIČKY A PEDAGÓGOV

Pracovný list č. 1

Aktivita pred návštevou divadla

Prvé cvičenie

Uhádnite, ktoré povolanie čo znamená, a spojte názov povolania so správnou činnosťou. Pracovné listy si môžete vytlačiť.

☐ Herec/herečka	☐ A predáva inscenáciu, komunikuje so školami
☐ Kostýmový
výtvarník/výtvarníčka	☐ B stavia scénu na javisku a demontuje ju, zvukár
ozvučuje predstavenia a osvetľovač pracuje
so svetelnými efektami v predstavení
☐ Scénograf/scénografka	☐ C zabezpečuje PR komunikáciu, komunikačnú
kampaň divadla, rieši sociálne siete a webovú
stránku divadla
☐ Autor/autorka hudby	☐ D organizačne zabezpečuje vznik celej inscenácie,
vytvára zmluvy s umelcami a pod.
☐ Choreograf/choreografka	☐ E ten/tá, kto tvorí návrhy scény
☐ Režisér/režisérka	☐ F ten/tá, kto úzko spolupracuje s režisérom pri
príprave inscenácie a hľadá vhodné hry
pre uvedenie v divadle
☐ Dramaturg/dramaturgička	☐ G ten/tá, kto prekladá text hry z cudzieho jazyka
do slovenčiny
☐ Prekladateľ/prekladateľka	☐ H ten/tá, kto skladá scénickú hudbu
☐ Ateliéry	☐ I ten/tá, kto hrá
☐ Javisková technika	☐ J ten/tá, kto sa venuje pohybovej
príprave hercov a herečiek
☐ Produkcia	☐ K ten/tá, kto tvorí návrhy kostýmov
☐ Obchod	☐ L ten/tá, kto pracuje so všetkými zložkami
divadelnej inscenácie a spája ich do jednotného
celku, zodpovedá za dielo autorsky, umelecky
a organizačne
☐ Marketing	☐ M zabezpečujú výrobu scény, kostýmov, technických
prvkov pre budúcu inscenáciu

Druhé cvičenie

Druhým cvičením sú otázky týkajúce sa obdobia, v ktorom William Shakespeare písal a tvoril. William Shakespeare je maturitnou otázkou v rámci predmetu slovenský jazyk a literatúra. Preto sme si dovolili pripraviť otázky o tomto dramatikovi. (Informácie o alžbetínskom divadle pripájame v prílohe č. 1, rovnako stručný životopis dramatika.)

William Shakespeare/WSH	Áno	Nie	Neviem
1. William Shakespeare žil v 18. storočí.			
2. WSH bol anglický básnik a spevák.			
3. WSH bol tiež herec.			
4. Zachovalo sa viac ako 100 hier autora.			
5. WSH pochádzal z remeselníckej rodiny.			
6. Shakespeare študoval na Univerzite v Londýne.			
7. Éra v ktorej žil, sa zvykne označovať ako alžbetínske obdobie.			
8. WSH bol majiteľom divadelnej spoločnosti.			
9. Shakespeare žil v období renesancie.			
10. WSH čerpal látku z antickej histórie.			
11. WSH je mýtus, predpokladá sa, že hry písalo viacero autorov.			
12. Vieš si spomenúť na niektorú jeho komédiu? (Skús vymenovať.)			
13. Vieš si spomenúť na niektorú jeho tragédiu? (Skús vymenovať.)			

Odpovede: 1) nie, 2) nie, bol básnik a herec, 3) áno, 4) nie, odhaduje sa okolo 40 hier, čísla sa líšia, 5) áno, jeho otec bol rukavičkár, 6) nie, bol autodidaktik, samouk, 7) áno, 8) áno, vlastnil divadelnú spoločnosť, 9) áno, žil v období renesancie, 10) áno, čerpal námety z antiky, napr. *Coriolanus*, *Antonius a Kleopatra*, *Perikles*, *Titus Andronicus*, 11) nevieme, toto tvrdenie sa opakuje často, ale nie je to dokázané, 12) napr. *Skrotenie zlej ženy*, *Veselé panie windsorské*, *Večer trojkráľový*, *Márna lásky snaha*, *Sen noci svätéhojána* a iné, 13) *Romeo a Júlia*, *Július Caesar*, *Hamlet*, *Othello*, *Macbeth*, *Kráľ Lear* a iné.

William Shakespeare je autorom desiatok hier rôznych žánrov.
 Písal aj poéziu. Vieš/viete vylúštiť zadanie tejto hádanky?
 Všetky ukryté pojmy sú žánre typické pre WSH.²⁰

Divadelná hra, ktorá má vtipný
 a šťastný koniec.

		M				
--	--	---	--	--	--	--

Divadelná hra, ktorá rieši osudové
 konflikty a má nešťastný záver.

T							
---	--	--	--	--	--	--	--

Básne, ktoré majú svoju vymedzenú
 štruktúru a písali sa v danej dobe.
 Ich témami boli láska, krása a politika.

S					Y
---	--	--	--	--	---

Rozprávkové hry, ktoré sú aj veselé,
 aj tragické.

				N		
--	--	--	--	---	--	--

Divadelné hry, ktoré sa odohrávajú
 v minulosti a stvárňujú život rôznych
 historických osobností.

									Á
D									

Odpovede: komédia, tragédia, sonety, romance, historická dráma.

²⁰ www.inklizivniskola.cz; M. Jiroutová, R. Nevosadová

Pracovný list č. 2

Aktivita po návšteve divadla

Na liste sú uvedené mená postáv a fotky hercov/herečiek. Skúste správne určiť meno herca alebo herečky, ktorí stvárnilí jednotlivé postavy.

Shylock

Portia

Bassanio

Antonio

Jessica

Lorenzo

Pracovní list č. 3/A

Aktivita po návštěvě divadla

Prvé zadání

Pracovní list č. 3 část A si vytlačte. Počet kopií závisí od počtu skupin v třídě. Sú to monológy Portie prezlečenej za sudcu o zľutovaní a Žida Shylocka pri obhajobe svojich práv. Tieto dva výnimočné monológy rozstrihajte podľa viet. Rozstrihané monológy dajte študentom/študentkám, aby ich zložili tak, ako sú napísané v hre. Je možné stanoviť čas, za koľko by to mali zvládnuť (napr. 2 minúty). Ak sa čas predĺži, v rámci hry odporúčame zadať úlohu, aby každá skupina vymenovala ďalšie známe hry WSH.

Zľutovanie sa nedá vynútiť, spúšťa sa z neba ako vlašný dážď, čo kropí zem a blaží rovnako odosielateľa aj adresáta.	Žezlom si dočasná moc vynucuje povinnú úctu k svojmu majestátu a kráľ ním budí hrôzu, šíri strach.
Zo všetkých mocí je tou najmocnejšou.	No väčšiu moc má zľutovanie – trón má v kráľovom srdci a je atribútom tej Božej, teda tej najvyššej moci.
Pristane kráľom viac než koruna.	Pozemská moc sa k božskej priblíži, keď zákon zmierni zľutovaním.

Úryvok z monológu Portie (v našej verzii ho hovorí Jessica) Tretie dejstvo, štvrtý obraz. Preklad Lubomír Feldek.

Nemá azda Žid oči?	Ak Žid ublížil kresťanovi, aká odplata ho za to čaká?
Nemá Žid ruky, telesné orgány a pro- porcie, zmysly, city a túžby?	Pomsta.
Neje tak ako iní, neubližujú mu rovnaké zbrane, nesušujú ho rovnaké choroby, nelieči sa rovnakými liekmi, netrpí zimou v zime a úpekou v lete tak ako kresťan?	Ak ublíži kresťan Židovi, na akú odplatu ho nabáda kresťanský príklad?
Nekrvácame azda ako iní, keď nás bod- neš, a nesmejeme sa, keď nás poštekľíš? Nezomierame azda, keď nás otráviš, a nemáme právo pomstiť sa ti, keď nám ubližuješ?	Na pomstu.
Ak sme vo všetkom inom rovnakí ako vy, budme rovnakí aj v tomto.	Urobím, čo som sa naučil od vás, a budem krutý.
	A to si píšete, že ako usilovný žiak dokážem ešte aj pretromfnúť učiteľa.

Monológ Shylocka, druhé dejstvo, druhý obraz. Preklad Lubomír Feldek.

Pracovný list č. 3/B

Aktivita po návšteve divadla

Druhé zadanie. Blankvers a preklad

Blankvers je päťstopový jambický verš, ktorým sa bežne písali divadelné hry v danom období v Anglicku. WSH podľa znalcov používa verš voľne, mení a ruší ho tým, že ho strieda s voľným veršom. Tým dosahuje vysokú mieru autenticity hovoreného slova. V našom zadaní sú uverejnené tri preklady monológu o zľutovaní. V češtine v preklade Martina Hilského, v preklade slovenského prekladateľa Jozefa Kota a v súčasnom preklade spisovateľa Ľubomíra Feldeka. Porovnajte všetky tri preklady a nájdite rozdiely v prekladoch. Ktorý z nich vás zaujme najviac a prečo? Pouvažujte o nuansách vo významoch slov, ktoré prekladatelia použili. V pracovnom liste nájdete aj originál v angličtine. V prípade záujmu je možné využiť tento pracovný list aj na hodinách anglického jazyka.

Text v preklade Ľubomíra Feldeka

(Úryvok z monológu Portie)

Zľutovanie sa nedá vynútiť,
spúšťa sa z neba ako vlašný dážď,
čo kropí zem a blaží rovnako
odosielateľa aj adresáta.
Zo všetkých mocí je tou najmocnejšou.
Pristane kráľom viac než koruna.
Žezlom si dočasná moc vynucuje
povinnú úctu k svojmu majestátu
a kráľ ním budí hrôzu, šíri strach.
No väčšiu moc má zľutovanie – trón má
v kráľovom srdci a je atribútom
tej Božej, teda tej najvyššej moci.
Pozemská moc sa k božskej priblíži,
keď zákon zmierni zľutovaním.

Text v preklade Jozefa Kota

K zľutovaniu nemožno donútiť,
prichádza z neba ako jemný dážď,
čo kropí zem a blaží dvojnásob:
raz toho, kto ho môže rozdávať,
raz toho, kto ho môže prijímať.
Je najmocnejšie medzi mocnými:
aj vládarovi lepšie pristane
než koruna. Veď jeho žezlo je
len prejav moci, čo je dočasná,
len symbol, čo má zdobiť majestát
a prebúdzat v nás hrôzu pred kráľom.
No v zľutovaní sídli vyššia moc
než v žezle. V srdci kráľa má svoj trón
a symbolom je boha samého.
Pozemská moc sa božou mocou zdá,
ak zákon zľutovaním zmierňuje.

Text v preklade Martina Hilského

Milosrdenství nelze vynutit.
Snáší se z nebe jako něžný déšť
na zprahlou zem. Je dvojím požehnáním:
kdo dává, blažen jest jak ten, kdo bere.
Největší mocí mocných je a králi
na trůně sluší víc než koruna.
Žezlo je znakem světské moci králů,
v něm sídlí respekt, úcta k majestátu,
hrůza a strach, co vzbuzovat má král;
slitovnost však má vyšší moc než žezlo.
Vždyť její trůn je samo srdce králů,
ba projevem je samotného Boha –
pozemská moc se nejvíc blíží Bohu,
když soucit změkčí právo.

Anglický originál

The quality of mercy is not strained;
It droppeth as the gentle rain from heaven
Upon the place beneath. It is twice blest;
It blesseth him that gives and him that takes:
'T is mightiest in the mightiest; it becomes
The throned monarch better than his crown:
His sceptre shows the force of temporal power,
The attribute to awe and majesty,
Wherein doth sit the dread and fear of kings;
But mercy is above this sceptred sway;
It is enthronèd in the hearts of kings,
It is an attribute to God himself;
And earthly power doth then show likest God's
When mercy seasons justice.

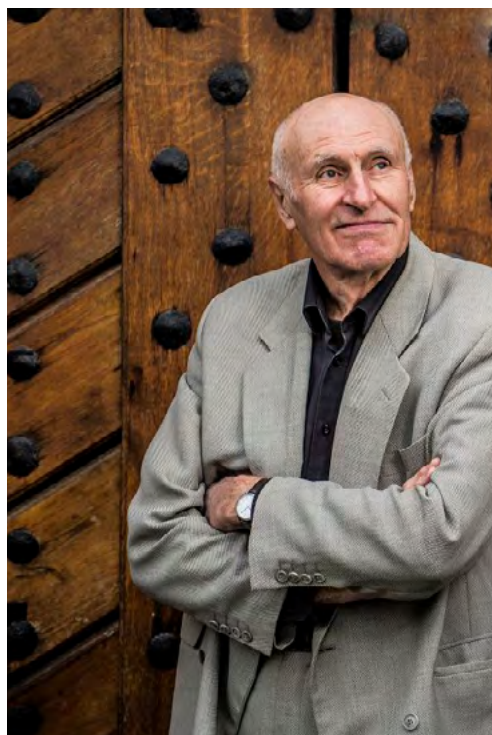
Príloha č. 2

Profesor Martin Hilský

Profesor Martin Hilský (nar. 1943) sa považuje za jedného z najvýznamnejších shakespearológov v česko-slovenskom kultúrnom prostredí. Je profesor anglickej literatúry, prekladateľ. Je známy svojimi autentickými a hlboko odbornými prekladmi anglickej klasiky do češtiny. Dokázal priblížiť dielo Williama Shakespeara českému čitateľovi v nesmiernej šírke a hĺbke. Je vynikajúcim študijným zdrojom rovnako pre slovenského čitateľa a slovenskú divadelnú obec.

K jeho najvýznamnejším dielam patrí komplexný preklad všetkých Shakespearových hier, ktorý vyšiel v roku 2011 vo vydavateľstve Academia. Získal rad prestížnych domácich aj britských ocenení, napríklad čestné členstvo v Ráde britského impéria (udelované kráľovnou), Štátnu cenu za prekladateľské dielo, hlavnú Národnú cenu projektu Česká hlava za výnimočné preklady Shakespeara (2015).

Je emeritným profesorom anglickej literatúry na Filozofickej fakulte Univerzity Karlovej a Filozofickej fakulte Juhočeskej univerzity v Českých Budějoviciach.²¹

²¹ Výber, <https://www.preskoly.sk/autor/martin-hilsky/27226/>.